

Sandsten. Fragmentens storlek är  $0,80 \times 0,45$  m., resp.  $0,62 \times 0,45$  m. Sammanlagd längd 1,44 m. H. Jungner antecknade 1936 följande läsning av inskriften — dock utan närmare kommentar:

: **pat** : **er** : **ret** : **hua**[rium] : **at** : **s**igia : **pateir** : **firi** : **siæol** : **m**[agnusa?]  
           5          10          15          20          25          30          35          40

Den enda säkra runa, som man emellertid här kan iakttaga, är en **s**-runa vid mitten av det längre stycket, troligen r. 33 enligt Jungners läsning ovan. Sk tycks ha varit tre punkter. Ytterligare spår av huggning skönjas på stenen, men dessa spår kunna nu ej redas till bestämda runor. Stenytan kan knappast ha undergått någon nämnvärd förändring sedan Jungners besök, varför dennes läsning snarast är att betrakta som ett försök att rekonstruera inskriften. Jfr Vg 76, som tydligen har givit Jungner idén att det kunde stå något liknande på Vg 132.

### 133. Marka sn, Skyberg.

Pl. 112.

**Litteratur:** Göteborgs-Posten <sup>16</sup>/<sub>10</sub> 1934; Handlingar 1934–36 (ATA); H. Jungner, Nytt från Falbygdens runfront (i: Falbygden 3, 1936), s. 22.

**Äldre avbildning:** Jungner a. a.

Runstenen står rest c:a 225 m. ÖNÖ om Marka kyrka, omedelbart Ö om en gärdesgård, c:a 80 m. NÖ om landsvägen Marka–Falköping. Runinskriften upptäcktes först 1934, ehuru stenen tidigare varit känd som bautasten. Den låg kullfallen på sin nuvarande plats med inskriftssidan nedåt.

Röd gnejs. Höjd 2,40 m., bredd 0,87 m. Stenens ristningsyta är hårt vittrad, och somliga partier av inskriften kunna endast spåras ytterst svagt. Ytan flagrar fortfarande, varför det torde vara en tidsfråga, när inskriften är helt utplånad. Det är på grund av dessa förhållanden möjligt, att vid H. Jungners läsning 1936 mera av inskriften har varit bevarat.

Inskrift:

- - - - **purir** : **si** - **u** : **su** - **raispi** · **stin** · **psi** · - **ftir** · **suin** · **brupur** · **sin** ·  
           5          10          15          20          25          30          35          40          45

[Sten]porir(?), Si[ð]u(?) sunn, resti sten þennsi æftir Sven, broður sinn.

»[Sten]tore(?), Sidas(?) son, reste denna sten efter Sven, sin broder.»

Till läsningen: R. 1–4 äro nu ytterligt osäkra. Jungner läser dem **stin** med följande kommentar: »1 **s** spåras, föregås ej av sk. 2 **t** har ganska tydliga bst. 3 **i** kunde tyckas punkterad, bred, grund, ojämn fördjupning (möjligen **e**). Då stenen har stin (utan punkt) torde även namnet stinpurir ha haft opunkterad första i-vokal. På 4 **n** är bst osäker men spåras tämligen tydligt till vänster.» 5 **p** är säker. Av 6–7 **ur** återstå endast svaga spår av bistavarna. 8–9 **ir** äro tämligen säkra. Sedan följer tydligt sk : och 10 **s**. R. 11 är troligen **i**. Därefter synes en hst. Jungner har här i en vittring sparat en **p**-bst, men huggning kan här nu ej skönjas. Möjlig är Jungners läsning 13 **u**. I sk efter denna runa är endast undre punkten bevarad. R. 14 är jämförelsevis tydligt **s**, men mellanleden är till största delen bortvittrad. 15 **u** är relativt tydlig med bst i en spricka. Av r. 16 återstå ytterst svaga spår, en eventuell **n**-bst är helt bortvittrad. Därefter finns mitt i slingan en stor flagring, som av Jungner uppfattats som en punkt. 17 **r** har förlorat nedre hälften av bst i en flagring. 18–19 **ai** äro jämförelsevis tydliga. I följande **s** (20) är endast första ledens övre del bevarad. 21–22 **pi** äro jämförelsevis tydliga. Efter 30 **i** finns en tydlig punkt som sk. På r. 31, nästan bortvittrad, synas åt höger tre fördjupningar; runan kan ha varit **i** eller **o**. Efter 35 **r** finns en punkt som sk. 40 **b** och 41 **r** äro något osäkra.

*Stenporir*, som möjligen återfinnes på en norsk runsten, NIyR 239 Stangeland, Rogaland fylke, är en sällsynt, sannolikt ursprungligare form av det från den isländska litteraturen välkända *Steinþórr*. Jfr J. Sahlgren, *Eddica et scaldica* 2 (1927), s. 235 f. *Síða* är icke känt som självständigt dopnamn.

## Frökinds härad.

Frökinds härad gränsar i V till Vilske härad, i N till Vartofta härad, i Ö till Redvägs härad och i S till Ås härad. Häradet tillhörde under medeltiden Gudhems bo i Västergötlands sydöstra fjärding. Till arealen landskapets minsta härad rymde det enligt ÄVgL:s bötesstadga  $\frac{1}{80}$  av landskapets hela folkmängd eller lika mycket som det tolv gånger större Marks härad.

Antalet runinskrifter i Frökinds härad är 9. 4 av dessa härröra från Kinneve sn, 3 från Vårkumla sn; 2 finnas i Börstigs sn. Brismene sn saknar runstenar. En av runinskrifterna (Vg 134) är urnordisk och anbragt på ett stycke sten endast c:a  $7 \times 4$  cm. stort. 5 inskrifter äro ristade på resta stenar: Vg 135–137, 139, 149; en inskrift tillhör en liggande gravsten: Vg 138. Inskrifterna i Börstigs kyrka (Vg 200 och 201) äro ristade på kvaderstenar, som ingått i den ursprungliga kyrkans byggnadsmaterial.

8 runstenar äro bevarade (Vg 134, 136–139, 149, 200 och 201), medan en (Vg 135) förkommit. Av de bevarade 5 resta runstenarna är Vg 137 helt oskadad, Vg 138 endast obetydligt skadad med fullständig inskrift. Av Vg 136 och 139 saknas stora stycken. Endast ett större fragment, rotändan, finns bevarat av Vg 149. Den försvunna Vg 135 har, som 1600-talsbilden visar, varit hel med fullständig inskrift. Oskadade äro Vg 200 och 201. Det lilla föremålet Vg 134 är också sannolikt i det närmaste oskadat.

På ursprunglig plats finns ingen av stenarna kvar. Vg 138 och 139 ha i sen tid inmurats i Vårkumla kyrka men genom Riksantikvarieämbetets försorg uttagits och restaurerats. Vg 149 flyttades i slutet av 1700-talet 3 km i sydöstlig riktning och fick sin nuvarande plats i grannhäradet Vartofta.<sup>1</sup> Vg 134 har införlivats med samlingarna i Skara museum.

År 1687 avtecknade Antikvitetskollegiets ritare 4 runstenar: Vg 135, 137–139. Träsnitt av dessa bilder ingå i J. Göransson, *Bautil* (1750). Vg 149 är känd sedan början av 1800-talet. Alla fem inskrifterna finnas upptagna i J. G. Liljegren, *Runurkunder* (1833). 1843 påträffades Vg 134. År 1925 upptäcktes Vg 136, dock först sedan den sprängts sönder och de olika stenstyckena skingrats i samband med hägnadsarbeten. Först år 1933 observerades Vg 200 och 201.

### 200 och 201. Börstigs sn, kyrkan.

**Litteratur:** R. Norberg. Två medeltida runinskrifter på Börstigs kyrka (i: *Fornvännen* 1937, s. 180 f.).

**Äldre avbildning:** Norberg a. a.

I murverket till Börstigs kyrka finnas två medeltida runinskrifter. De äro anbragta på var sin sandstenskvader, den ena (Vg 200) med vänstra kanten 1,08 m. från kyrkans sydvästra hörn och med underkanten 0,40 m. ovanför sockeln, den andra (Vg 201) placerad i östra kormuren omedelbart ovanför sockeln, 0,60 m. över marken. Vg 201 sitter inmurad upp och ned. Inskrifterna observerades först i samband med restaureringsarbeten år 1933. Den nuvarande kyrkan, byggd 1823, ersätter en äldre, medeltida kyrka, som fått lämna material till den nya i form av huggna sandstenskvadrar. Avsikten var att i samband med kyrkorestaureringen lämna de runristade stenarna utan murputs, men så skedde av misstag icke. Stenarna befriades emellertid år 1957 från putslagret, och ristningarna granskades av S. B. F. Jansson.

<sup>1</sup> Med hänsyn till planschhäftet har inskriften behandlats i där given nummerordning på sin plats i Vartofta härad.